

Celostni načrt vsebinske in programske prenove gradu Bogenšperk

Idejna zasnova Valvasorjevega središča na gradu Bogenšperk

Joži Vovk
Janez Bogataj
Darko Knez
Tina Istinič
Barbara Ravnik
Bojana Rogelj Škafar
Adela Ramovš
Orest Jarh
Martina Orehovec
Polona Zupančič

Kazalo

1. Idejni koncept	5
2. Razlogi za projekt	6
3. Izvajalci projekta	7
3.1.Časovni okvir projekta	8
4. Cilji projekta	9
5. Vizija	10
6. Programska zasnova Valvasorjevega središča	11
7. Vsebinska zasnova Valvasorjevega središča	12
7.1 Grad	
7.2 Grajske pristave	
7.3 Park	
8. Prenova: potrebni gradbeni posegi	13
8.1 Prenova gradu	
8.2 Prenova pristav	
9. Geodetski posnetek Valvasorjevega središča	14
10. Grad - muzejska postavitve	15
Klet	16
Pritličje	16
1. nadstropje	18
2. nadstropje	21
11. Celostna grafična podoba	25
12. Povzetek v angleškem jeziku	31

1. Idejni koncept

Grad Bogenšperk je državni kulturni spomenik, ki s svojo lego in pomembnostjo potrebuje primerne vsebine in programe. Ti morajo biti med seboj celostno povezani in imeti rdečo nit, česar za sedanje stanje na gradu Bogenšperk ne moremo reči. Pomembnost gradu je povezana s polihistorjem Janezom Vajkardom Valvasorjem, ki je na gradu živel in deloval 20 let. V tem času je bila natisnjena za slovenski narod in Evropo izredno pomembna knjiga Slava vojvodine Kranjske (1689). Ker J.V. Valvasor v Sloveniji še nima primerne celovite predstavitve, smo se odločili, da grad Bogenšperk spremenimo v pomembno kulturno in turistično središče. Sestavili smo interdisciplinarno skupino nacionalnih muzejev in strokovnjakov, ki so v letu 2010 pripravili celostni načrt vsebinske in programske prenove gradu z zasnovo Valvasorjevega muzeja, kulturnega in turističnega središča.

Celovita zasnova Valvasorjevega središča vključuje novo muzejsko ureditev grajske notranjščine, zagotovitev ustreznih prostorov za turistične in druge programe (npr. poroke, prodajo spominkov, prireditve), namenja nove funkcije objektoma grajske pristave in ureja naravno okolje gradu z grajskim parkom. V objektih grajske pristave predvideva ureditev prenočitvenih in gostinskih dejavnosti ter prostorov za posvetovanja in druge vrste srečanj. Načrtovani projekt torej predvideva celotno prenovo gradu s pripravo vsebin in programov ter njihovo umestitev v prostore. Rezultat dela v letu 2010 je elaborat, ki zajema natančne sinopsise in načrte vsebinske ter programske prenove gradu. Za predstavitev elaborata smo uporabili različne medije (razstava, multimedijška predstavitev, spletna stran, objave v časopisih in na televizijah idr.), kar je pogoj, da bomo tako obsežen in pomemben projekt približali občin in strokovnim javnostim.

S tem projektom želimo zagotoviti trajnostni razvoj gradu in njegove okolice (tudi v območju Srca Slovenije - geografsko zaokroženo območje, ki pod skupno blagovno znamko povezuje kraje ob vznožju kamniških planin do dolenskega gričevja ter od vzhodnih obronkov Ljubljane do posavskih ravnin), zagotoviti nove zaposlitve, poskrbeti za primerno varovanje naravne in kulturne dediščine, njuno posredovanje in dostopnost različnim domačim ter tujim ciljnim skupinam.

2. Razlogi za projekt

Grad Bogenšperk je eden najpomembnejših renesančnih gradov na Slovenskem in dom enega najpomembnejših mož naše preteklosti, Janeza Vajkarda Valvasorja. Najbolj ustvarjalno obdobje svojega življenja (od leta 1672 do leta 1692) predstavlja prav bivanje in ustvarjanje na gradu Bogenšperk. V tem času je izdal Slavo vojvodine Kranjske, ki je bila natisnjena v Nürnbergu leta 1689. V njej je objavljena raziskava Cerkniškega jezera, ki je Valvasorju omogočila članstvo v angleški Kraljevi družbi (The Royal Society). Ustanovil je prvo grafično delavnico na slovenskih tleh leta 1678, izdal več topografskih del, izdelal načrt za predor Ljubelj ter načrt in izvedbo nove tehnike ulivanja kipov. Neprecenljivi so njegovi zapisi o življenju in navadah kmečkega prebivalstva v drugi polovici 17. stoletja na Kranjskem. To so za našo kulturo in znanost izjemna dela. Valvasor je bil več kot 200 let evropska norma in standard za razumevanje pravega odnosa do lokalnih in regionalnih kultur. Ta razsežnost njegovega dela je bila potem nekaj časa nekoliko v ozadju, danes pa se v skupni Evropi regionalnih kultur spet kaže kot izjemno plodovito izhodišče. Evropa nima več meja, ima pa lahko številne »slave« svojih regij, njihovih kultur in življenjskih slogov njihovih prebivalcev.

Grad Bogenšperk je upravičeno edino in najbolj dokumentirano delovno in bivalno okolje J. V. Valvasorja, zato mora v prihodnje postati prostor za sodobno muzejsko predstavitev te enkratne osebnosti ter njene dejavnosti v naši zgodovini.

V gradu so danes nekatere muzejske zbirke, ki le delno predstavljajo življenje in delo Janeza Vajkarda Valvasorja. Večina muzejskih zbirk ima na gradu Bogenšperk več desetletno zgodovino in so nastajale po naključjih in načelu seštevanja. Ugotavljamo, da je celota sedanje ureditve gradu zastarela, enako velja tudi za zasnove posameznih tematik oz. razstav. Grad ni ustrezno programsko izkoriščen, kar še posebej velja za dodatne dejavnosti, ki bi lahko v prihodnje zagotovile njegov ekonomski in siceršnji obstoj. Za grad je bilo sicer že do sedaj poskrbljeno. Opravljene so bile številne konservatorske raziskave, tudi gradbeno je bil v marsičem saniran. Vendar pa, kot že povedano, se h gradu in njegovi vsebinski ter programski zasnovi ni pristopalo celovito, zato so tako njegove kulturne kot tudi širše turistične vsebine nepopolne, v določenih podrobnostih tudi v nasprotju s trajnostnimi načeli bodočega razvoja. K projektu prenove Bogenšperka smo tako tokrat pristopili celostno; pripravili smo idejni načrt razvoja vsebin in programov na gradu, ki ga bomo v prihodnjih letih dopolnjevali in v celoti izvedli.

Sistematična prenova gradu se je pričela leta 1972. Odgovorni konservator in sodelavci pri prenovi gradu do leta 1982 so bili: Milan Železnik s sodelavci (Oton Jugovec, Stojan Ribnikar, Staša Blažič Gjura, Jožef Oman in Mojca Gabrič), od leta 1982 je odgovorni konservator za grad Bogenšperk Modest Erbežnik (ZVKD Ljubljana).

Z gradom danes upravlja Javni zavod Bogenšperk, ki ima zaposlene tri osebe:

- vzdrževalec II - opravlja delo hišnika in čistilca gradu ter skrbi tudi za zunanjo urejenost parka
- samostojna strokovna sodelavka - vodi finančno-računovodsko službo, skrbi za poročno protokolarno dejavnost, in druga potrebna dela
- direktor zavoda, ki vodi in organizira delo zavoda.

3. Izvajalci projekta

S kulturno dediščino, ki nam jo je zapustil Janez Vajkard Valvasor, se ukvarjajo vodilne slovenske muzejske in druge ustanove ter posamezniki. Nekateri od ustanov in posameznikov so pristopili k projektu ter pomagali pri oblikovanju delovne oz. avtorske skupine. S srečanji delovne skupine in razdelitvijo nalog smo v začetku leta začeli z aktivnostmi za doseg končnega cilja. Pri tem strokovno zahtevnem projektu je Javni zavod Bogenšperk sodeloval z Narodnim muzejem Slovenije, Tehniškim muzejem Slovenije, Slovenskim etnografskim muzejem in z zunanjima strokovnima sodelavcema prof. dr. Janezom Bogatajem ter oblikovalko Polono Zupančič. Vse tri ustanove so za pripravo celostnega načrta vsebinske in programske prenove gradu Bogenšperk že zagotovile strokovnjake za posamezna področja.

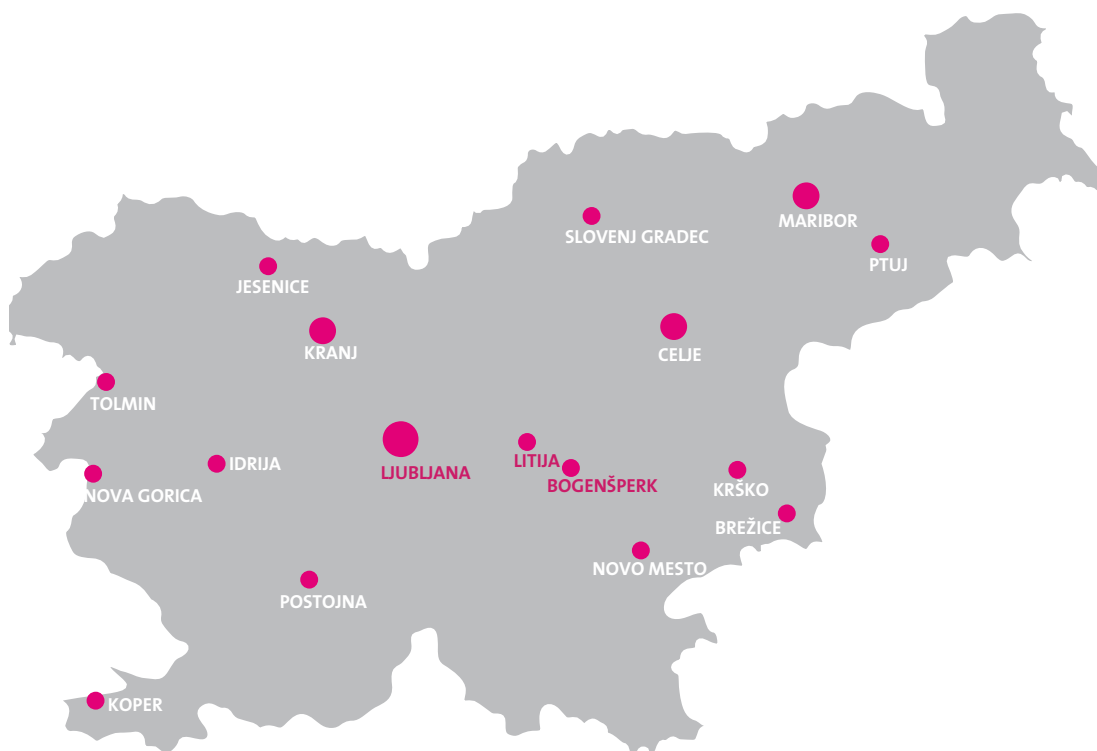
Avtorska skupina je zasnovana interdisciplinarno, kar je povezano z naravo in pomenom Valvasorjevega dela:

- prof. dr. Janez Bogataj, doktor etnoloških znanosti in profesor zgodovine umetnosti,
- dr. Orest Jarh, doktor medicinske fizike, direktor TMS,
- Tina Istinič, univ. dipl. umetnostna zgodovinarica, NMS
- mag. Darko Knez, univ. dipl. zgodovinar in etnolog, mag. zgodovine, NMS
- mag. Martina Orehovec, mag. socialne antropologije in univ. dipl. etnologinja in sociologinja kulture, TMS
- Adela Ramovš, univ. dipl. etnologinja in kulturna antropologinja, SEM
- mag. Barbara Ravnik, mag. arheologije in univ. dipl. anglistka, direktorica NMS
- dr. Bojana Rogelj Škafar, univ. dipl. umetnostna zgodovinarica in etnologinja, doktorica socioloških znanosti, direktorica SEM
- Joži Vovk, univ. dipl. kulturologinja, direktorica Javnega zavoda Bogenšperk
- Polona Zupančič, univ. dipl. ing. arh. in grafična oblikovalka.

Novost predstavlja sodelovanje treh nacionalnih muzejskih ustanov. To je sodelovanje pri projektu, ki bo večstransko inovativen. Pomeni tudi novost na področju kulturne ponudbe lokalnega okolja, saj je grad Bogenšperk spomenik državnega pomena v lasti Občine Šmartno pri Litiji, z njim pa upravlja Javni zavod Bogenšperk. Občina Šmartno pri Litiji podpira projekt priprave razvojne strategije preko sofinanciranja delovanja Javnega zavoda Bogenšperk, v prihodnje pa bo poskrbela za pripravo projektne in druge potrebne dokumentacije za dokončanje projekta. Za projekt smo prejeli tudi sredstva na Javnem pozivu za oddajo prijave projektnih predlogov za izvajanje Razvojne strategije LAS Srce Slovenije.

3.1 Časovni okvir projekta

Nova vsebinska in programska zasnova bo opredelila vlogo gradu v slovenskem in evropskem prostoru ter pomen Valvasorjevega življenja in dela tako v lokalnem, regionalnem, nacionalnem kot tudi mednarodnem prostoru. Izvedba celostnega načrta Valvasorjevega središča, ki smo ga pripravili v letu 2010, se bo po pridobitvi investicijske dokumentacije in potrebnih dovoljenj v letu 2011 pričela predvidoma z investicijskim vzdrževanjem in investicijami leta 2012, prenova muzejskih vsebin in vzpostavitev turističnih dejavnosti pa do leta 2016. Ta ambiciozen časovni načrt pa bomo seveda lahko urenili le, če bo projekt finančno podprla tudi Evropska unija.

4. Cilji projekta

Valvasorjevo delo je izrednega pomena za Slovenijo in Evropo. Valvasorjevo središče bo:

- opravljalo poslanstvo krepite narodne in državljanske zavesti in bo pomembno prispevalo k prepoznavnosti gradu Bogenšperk in J.V. Valvasorja v lokalnem, regionalnem in mednarodnem prostoru;
- ustvarjalo vsebinsko, oblikovno in kakovostno zaokrožen prikaz vseh sestavin Valvasorjevega dela in njegovega pomena za sodobnost in prihodnost;
- preko razstave bo na več ravneh vzgajalo ljudi in širilo znanje o pomembnosti lokalne in regionalne kulturne dediščine;
- postalo središče „Valvasorjeve ideje“, zato se bodo tu organizirale konference, znanstvena in spominska srečanja in bo tudi študijsko središče;
- z inovativnim projektom povezovalo kulturne ustanove v Sloveniji in Evropi;
- prispevalo k razvoju turizma in turističnih programov v osrednji Sloveniji – območju Srca Slovenije.

Celostni načrt vsebinske in programske prenove gradu Bogenšperk bo pomenil preseganje sedanje vsebinske ureditve po zbirkah in bo zaokrožena celota. V programu ureditve gradu bomo opredelili:

- temeljno vsebinsko in programsko usmeritev,
- namembnost prostorov,
- zasnovo pedagoških in andragoških programov, namenjenih predšolskim otrokom, šolarjem in dijakom, študentom, univerzam za tretje življenjsko obdobje, ter zasnovo učnih in rekreativnih poti,
- postavitev novih izvirnih turističnih produktov, ki bodo zanimivi za domače in tuje goste,
- prilagoditev programov za osebe s posebnimi potrebami,
- pripravo programov za izobraževanje lokalnih turističnih vodnikov in vodnikov po gradu,
- konkretne smernice za izdelavo spominkov in drugih prodajnih artiklov, povezanih z lokalnim okoljem in gradom,
- temeljne in posebne sestavine promocije in komunikacije gradu
- oblike povezave z drugimi kulturnimi in turističnimi dejavnostmi v lokalnem okolju, na ravni Slovenije in v tem delu evropskega prostora, in tudi v navezavi na življenje J. V. Valvasorja.

Z novo muzejsko predstavitvijo zagotavljamo povečanje števila obiskovalcev gradu Bogenšperk ter s tem tudi širšega območja gradu. Grad je ena izmed ključnih lokacij kulturne dediščine, ki je vključena v projekt Trkamo na vrata dediščine in Srca Slovenije. Ta obiskovalce seznaja o širši turistični ponudbi območja. Nadgradnja turistične infrastrukture in s tem ponudbe dolgoročno prinaša nove zaposlitve tako v okviru Javnega zavoda Bogenšperk kot tudi v lokalnem okolju. Grad Bogenšperk bo kot novo Valvasorjevo središče privlačen za splošno in strokovno javnost, tudi za otroke in mladino, pravzaprav za vse starostne skupine.

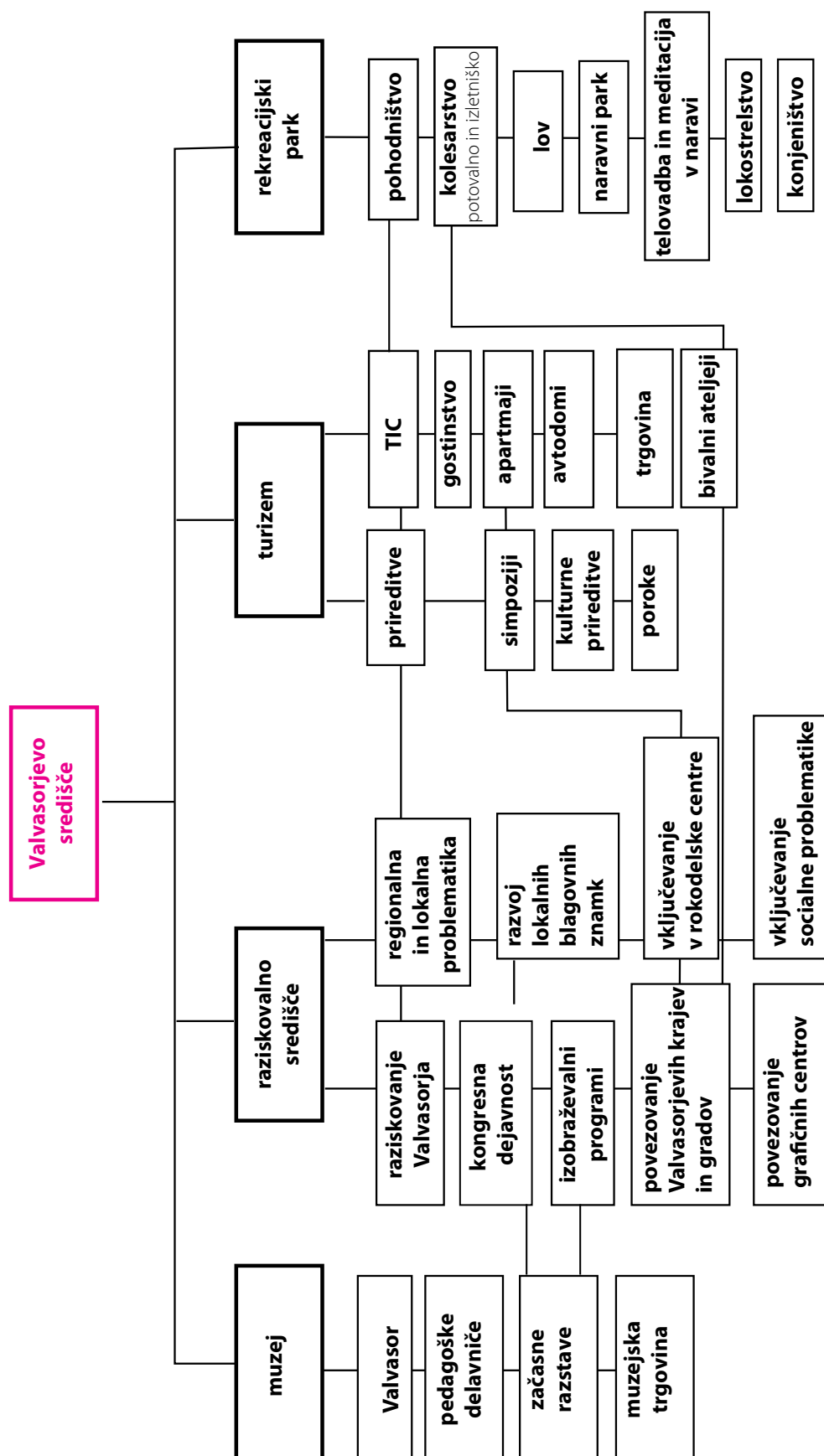
5. Vizija

Projekt je zastavljen ambiciozno. Bogenšperk mora postati središče za razvijanje številnih kulturnih dejavnosti in spoznanj. Njegov pomen vidimo tako v slovenskih kot tudi mednarodnih okvirih, zato smo povezali vse pomembne muzeje v Sloveniji, da bi v skupnem projektu raziskali in predstavili njegovo pomembnost iz vseh zornih kotov. Narodni muzej Slovenije, Tehniški muzej Slovenije in Slovenski etnografski muzej so nosilci vsebinske priprave razstavnih in multimedijskih vsebin, ki bi bile predstavljene na najbolj sodobne načine.

Grad bo postal središče vsega Valvasorjevega dela, ki bo predstavljeno z najbolj izvirnimi načini. To pomeni tudi zbiranje njegovih del, dopolnjevanje opusa z originali in replikami, rekonstruiranje njegove obsežne knjižnice, pridobivanje drugih dragocenih predmetov, predvsem matematičnih, kartografskih in astronomskih instrumentov idr. Bogenšperk torej ne bo le „razstava“, ampak tudi študijsko središče za vse starostne skupine in strokovnjake s tistih področij, ki so povezana z Valvasorjevim delom. Vse to je povezano z zahtevnimi pristopi in hranjenji gradiva, kar bo zasnova nove ureditve in središča na Bogenšperku v celoti in dosledno upoštevala.

6. Programska zasnova Valvasorjevega središča

Organigram:

7. Vsebinska zasnova Valvasorjevega središča

Za nadaljnje delo in pripravo dokončne zasnove središča na Bogenšperku je delovna skupina pripravila popolnoma novo izhodiščno vsebinsko zasnovo ureditve gradu in grajskih pristav.

7.1 Grad

- muzejska postavitve razstave o Valvasorju
- poročna dvorana
- kapela
- grajska kavarna
- pedagoške delavnice
- recepcija
- trgovina
- začasne razstave, prireditve

7.2 Grajske pristave

- gostilna za 120 oseb
- gostinski vrt
- trgovina (lokalni prehrambeni izdelki in izdelki domače obrti)
- prenočišča - apartmaji (cca. 6)
- bivalni ateljeji (domača obrt in grafika)
- turistično informacijski center
- večnamenska dvorana (70-100 oseb)
- razstavni prostor (cca. 80-100 m²)
- uprava središča

7.3 Park

- ureditev parka po renesančni zasnovi
- otroško igrišče
- tematski park
- rekreativne površine
- letni paviljon
- parkirišče
- parkirišče za avtodome

8. Prenova – potrebni gradbeni posegi

Grad je delno že gradbeno obnovljen, v zelo slabem stanju **pa so** pristave pred gradom.

8.1 Prenova gradu

Za novo ureditev gradu bodo nujni tudi določeni posegi v stavbo.

1. Posodobitev vertikalnih komunikacij:
obnova zunanjskega in notranjskega stopnišča,
dograditev dvigala za tovor in obiskovalce,
dostop za invalide po celotnem gradu.
2. Posodobitev inštalacij, kurjave in klime, ki bi zagotavljala celoletno odprtost muzeja
in varovanje ter pravilno hranjenje muzealij.
3. Sanacija kleti za namen razstavnega in večnamenskega prostora: tlaki, ogrevanje,
elektrika in razsvetljava, dostop in sanacija vodnjaka za ogled.
4. Ureditev vhodne recepcije in muzejske trgovine.
5. Ureditev garderobe in sanitarij v pritličju - dostop za invalide.
6. Preureditev pritličja za javni program: poročna dvorana, gostinski prostori, pomožni
gostinski prostori in skladišča.
7. Prenova kletnih prostorov - depojev, delavnice, dostop do inštalacijskih vozlov in novi
dostopi v grad za tekoče delo muzeja.
8. Ureditev horizontalnih komunikacij: preboji med posameznimi prostori,
utrditev zunanjskega balkona za povezavo med razstavnimi prostori.
Pot za obiskovalce mora biti dovolj široka in tekoča tudi za večje skupine obiskovalcev.
9. Ureditev prostora za srečevanja, delavnice in multimedijske projekcije v pritličju.
10. Preureditev nekaterih prostorov v razstavne: tlaki, kurjava, ...
11. Demontaža neprimernih konstrukcij v 2. nadstropju, vzpostavitev prvotnega stanja
ter ureditev novih komunikacij v zgornjo (3.) etažo ter ureditev 3. etaže.
12. Ureditev dvorišča: pokritje, tlakovanje, ...
13. Namestitev video in alarmnih naprav za varovanje ter utrditev vrat in oken
(kjer bo potrebno).
14. Ureditev okolice: parkirišče, dostopi, postavitve letnega paviljona v parku.
15. Rekonstrukcija renesančne zasaditve okrog gradu po projektih krajinskih arhitektov.
16. Namestitve tehniških učnih poti okrog gradu (merjenje na Valvasorjev način,
opazovanje zvezd, flora ..).
17. Ureditev kolesarskih in peš poti, umestitev gradu v širši regijski prostor in povezava
s Cerkniškim jezerom, Ljubljano in Krškim.
18. Ureditev info točk v okolici s tursitičnimi informacijami o možnostih jahanja,
kolesarjenja, uporabe trim steze, turističnih povezavah idr.

8.2 Prenova pristav

Potrebna je temeljita gradbena in statična sanacija stavb. Potrebno je tudi razmisliti o rušitvi gospodarskega poslopja ter o potencialnih novogradnjah na mestih, kjer so nekoč že bile stavbe. Nujno je potrebno zagotoviti primerno število parkirnih mest.

9. Geodetski posnetek Valvasorjevega središča

10. Grad - muzejska postavitve

2. nadstropje

Valvasorjevo intelektualno delo in dosežki

- 0 VHOD
- 11 knjižnica
- 12 Valvasorjevi izumi in zemljemerstvo
- 13 astronomija
- 14 Valvasor zbiratelj
- 15 Valvasorjevi sodobniki
- 16 gradovi
- 17 Slava Vojvodine Kranjske
- 18 Cerkniško jezero
- 19 Valvasor in angleška Kraljeva družba
- 20 skrita delovna soba
- 21 Valvasor in sodobnost
- 10 dvigalo / elevator

1. nadstropje

Valvasorjevo bivalno in delovno okolje

- 0 VHOD
- 2 portreti Valvasorja
- 3 zgodovina gradu
- 4 Valvasorjevo življenje
- 5 vsakdanje življenje na Kranjskem
- 6 Valvasorjeva delovna soba
- 7 delo v grafični delavnici
- 8 projekcija filma
- 9 zunanji prehod
- 10 dvigalo

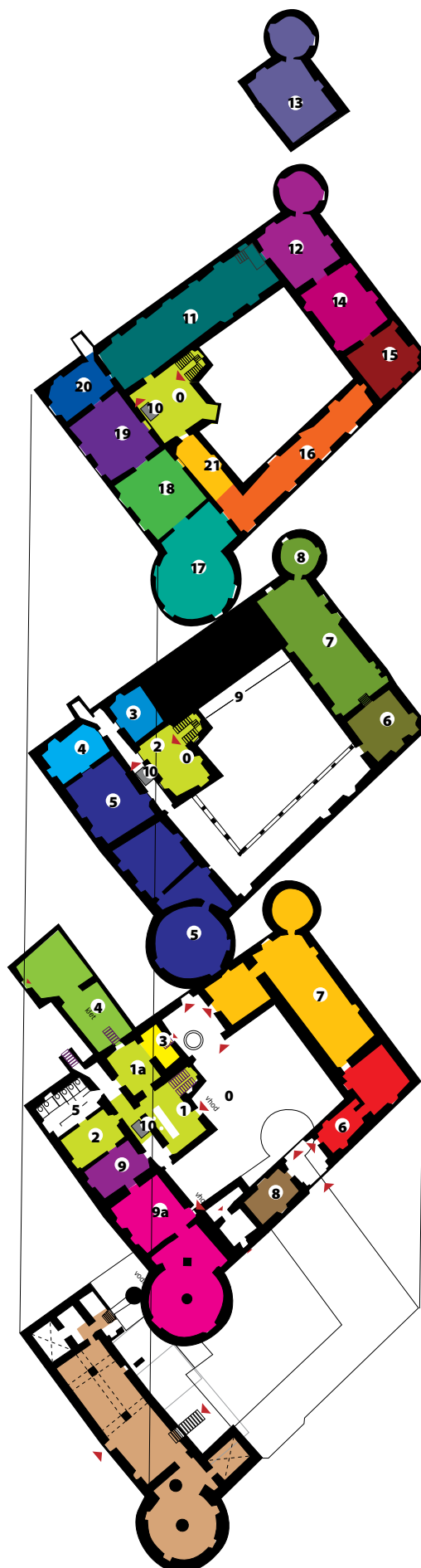
pritličje

Za poroke, druženje in prodajo

- 0 VHOD V GRAD
- 1 recepcija
- 1a garderoba
- 2 trgovina - spominki
- 3 varnostnik
- 4 klet
- 5 sanitarije
- 6 vhod za svate
- 7 poročna dvorana, projekcije
- 8 kapela
- 9 kavana
- 9a pedagoške delavnice in predstavitve
- 10 dvigalo

klet

Začasno domovanje Geodetske zbirke vodnjak

• Klet

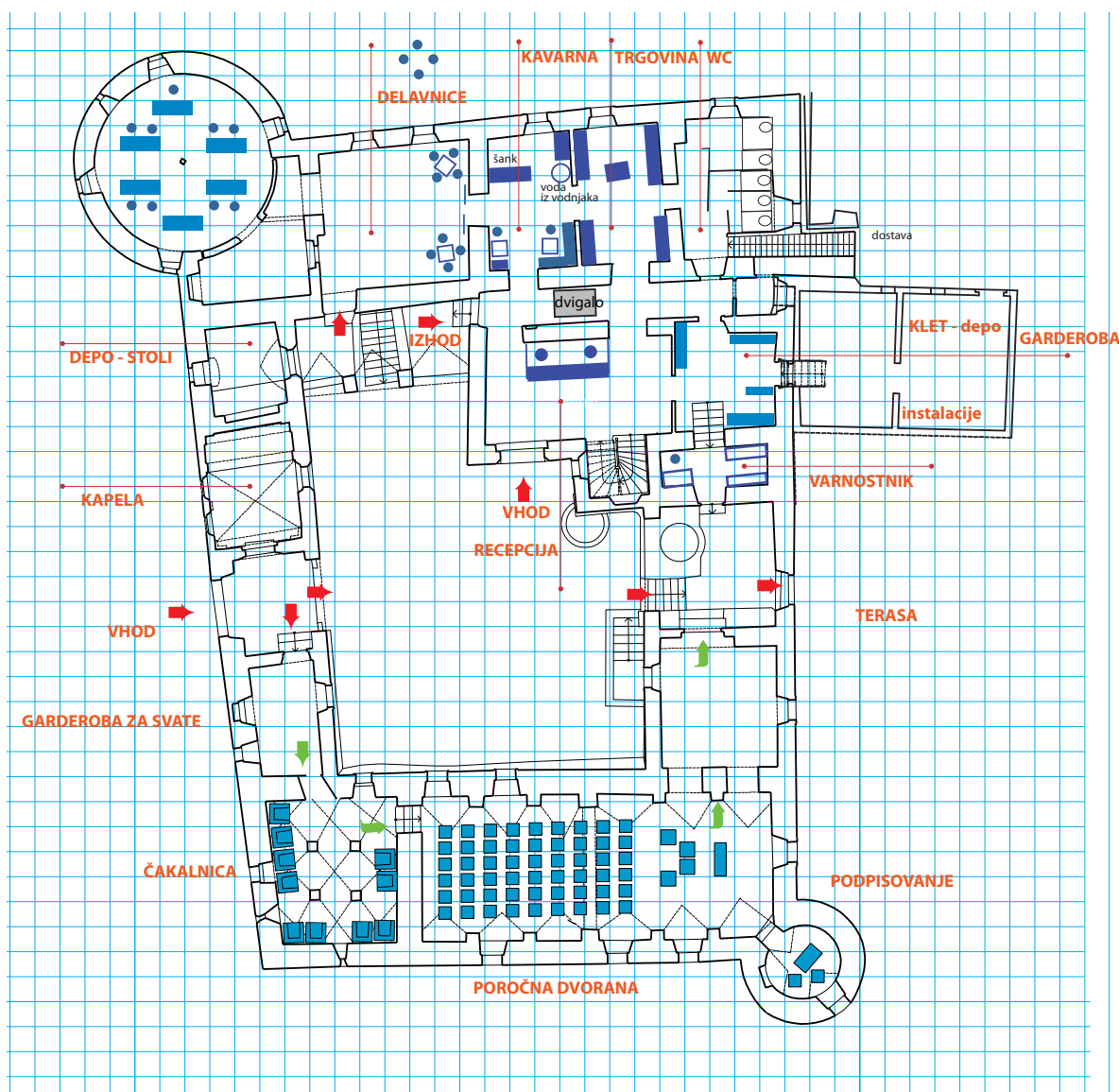
Začasno domovanje Geodetske zbirke

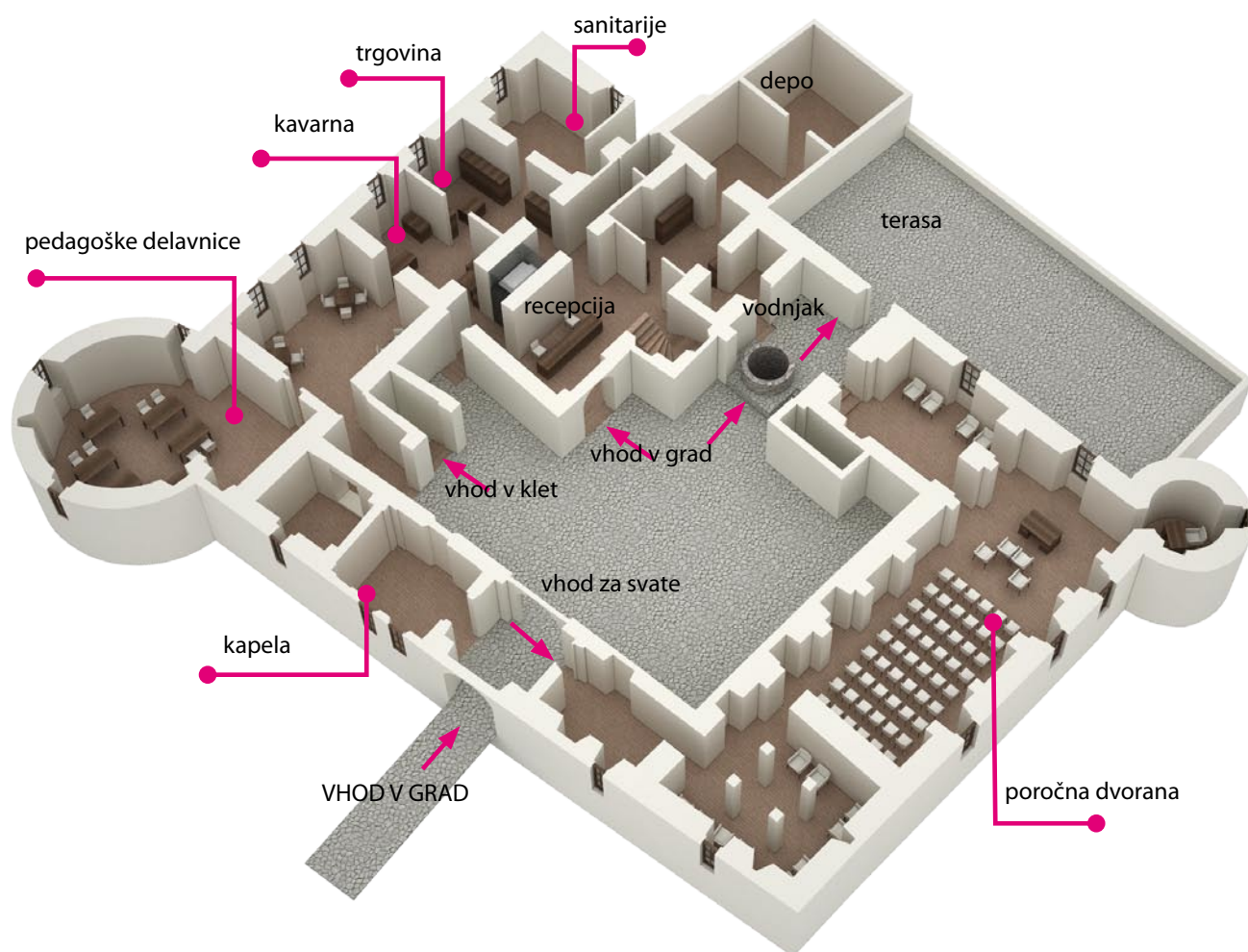
Kletni prostori so namenjeni občasnim razstavam, zaenkrat pa geodetski zbirki, ki se bo umaknila z njene sedanje predstavitve v drugem nadstropju. Tudi to domovanje zbirke bo le začasno, dokler TMS ne pridobi novih ustreznih prostorov zanjo na ustrezni lokaciji. Kletni prostori se bodo že v fazi prenove pripravili za njihovo prihodnjo namembnost, t.j. za izvajanje raznih vrst javnih programov (konference, posvetovanja, sprejemi idr.), po izselitvi geodetske zbirke pa tako ne bodo potrebne dodatne investicije za nove namembnosti.

• Pritličje

Za poroke, druženje in prodajo

Pritličje gradu je v celoti namenjeno javnim, tudi ekonomskim programom ter komunikaciji z obiskovalci.

Dvorana s pripadajočimi prostori

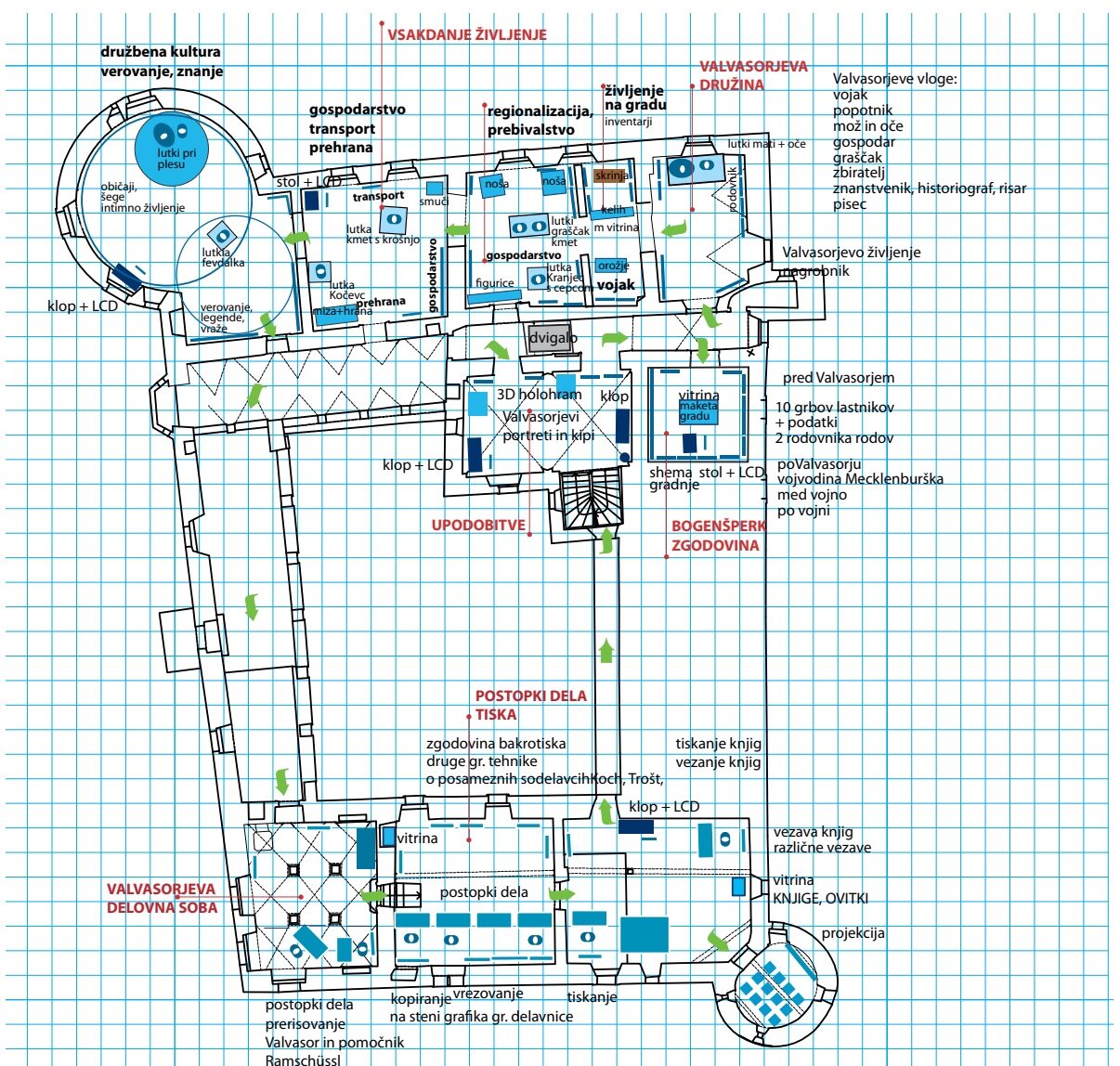
1. nadstropje

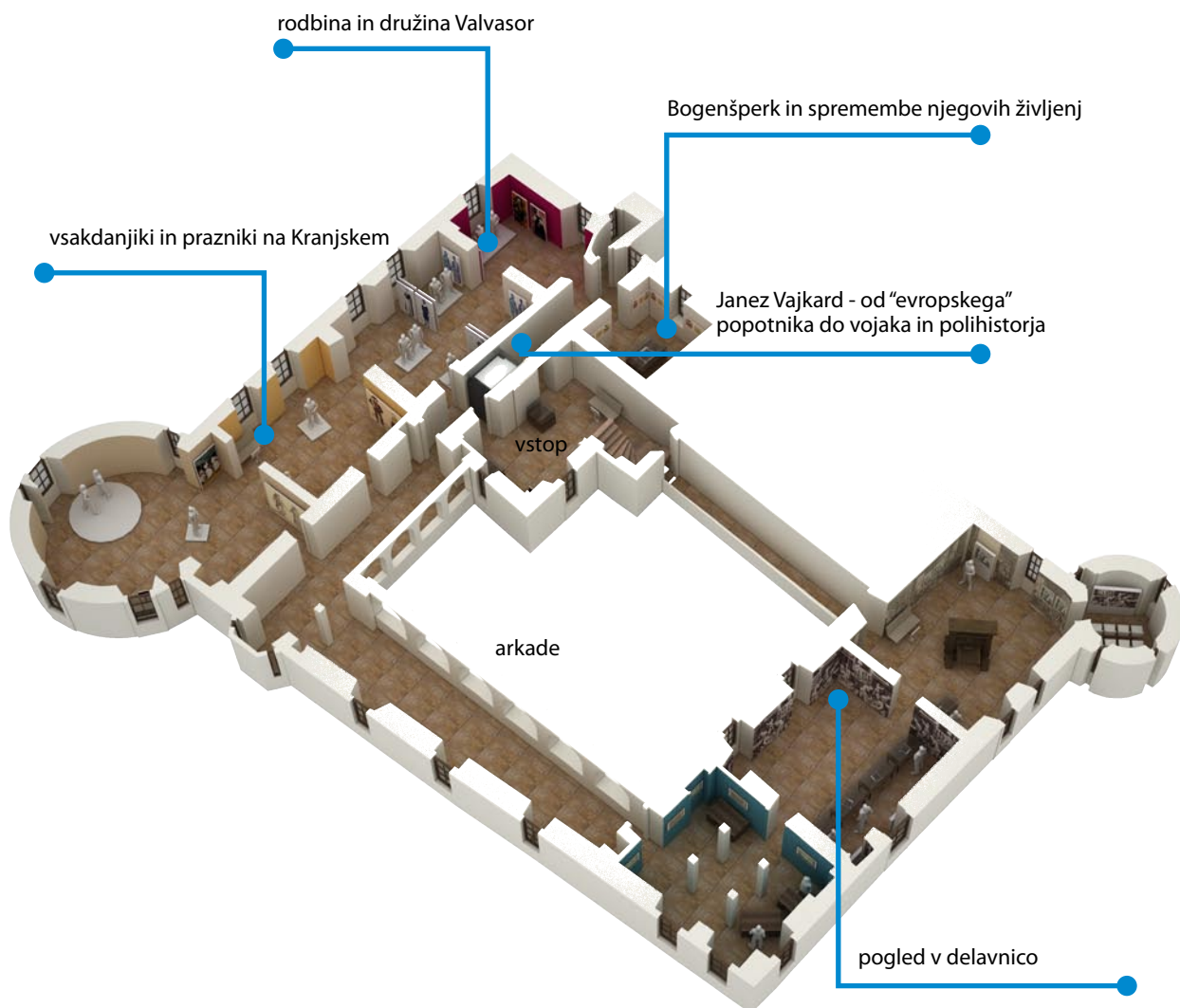
Valvasorjevo bivalno in delovno okolje

Temeljne vsebine si sledijo v naslednjem vrstnem redu:

- Bogenšperk in spremembe njegovih življenj: prikaz razvoja gradu Bogenšperk in njegovega (fevdalnega) pomena skozi vsa obdobja do danes.
- Rodbina in družina Valvasor: vizualno sodoben prikaz Valvasorjeve družine. Družinsko drevo, lutke Valvasorjevega očeta in matere, oblečene po portretih iz Narodne galerije.
- Janez Vajkard – od »evropskega« popotnika do vojaka in polihistorja: ilustracije Valvasorja skozi njegove raznolike vloge v življenju: popotnik, vojak, pisec, znanstvenik, zbiratelj, gospodar, mož in oče, ...
- Vsakdanjiki in prazniki na Kranjskem: v več sobah prikazi ljudskega življenja na Kranjskem v 2. polovici 17. stoletja.
- Pogled v delavnico: urejena Valvasorjeva delovna soba, kjer je skiciral in vodil grafično delavnico. Rekonstrukcija delovnega okolja grafične delavnice z zelo jasnimi in nazornimi prikazi delovnih postopkov (vsebine o zgodovini tiskanja grafik, sodelavcih in postopkih kako nastane knjiga,...).

V grajskem stolpu bo film o grafičnih postopkih.

Bogenšperk in spremembe njegovih življenj

Rodbina in družina Valvasor

Janez Vajkard - od "evropskega" popotnika do vojaka in polihistorja

Vsakdanjiki in prazniki na Kranjskem

Prebivalstvo Regionalizacija Gospodarstvo Transport Prehrana Družbena kultura Znanje Verovanje
Običaji Šege

Pogled v delavnico

Prerisovanje Kopiranje Vrezovanje Tiskanje Vezanje

Pomočniki: Vitezovič, Koch, Trošt, ...
Risba in grafika

2. nadstropje

Valvasorjevo intelektualno delo in dosežki

Temeljne vsebine si sledijo v naslednjem vrstnem redu:

- **Knjižnica – največji grajski zaklad:**

Rekonstrukcija Valvasorjeve knjižnice iz Zagreba, sprva simbolično in virtualno, kasneje pa postopno umeščanje originalov. Prikaz vseh 7 knjig - originalov, ki so nastali na Bogenšperku. Prostor srečanja s knjigo, kjer se lahko usedeš in polistaš (na zaslonu) po njegovih knjigah. Knjižnica se razvije tudi v siceršnje študijsko središče, torej dobi svojo prvotno funkcijo in ni več poročna dvorana.

- **Studiolo:**

Ob knjižnici je kot prostor ohranjena tudi t.i. Valvasorjeva skrita soba, v kateri bo rekonstrukcija pohištvenega ambience iz 17. stoletja. Grafološka analiza njegove pisave.

- **Po vojvodini z zemljevidom:**

Valvasor kot kartograf in zemljemerec. Prikaz risanja zemljevidov, merjenja, informacije o Kranjski v njegovem času ter primerjava z današnjo Slovenijo.

Ulivanje kipov in načrt za tunela na Ljubelju.

V stolpu lutka: Valvasor pri merjenju.

- **Strast zbiranja:**

Vrednost Iconothece Valvasoriane, podrobno prikazana Grbovna knjiga - vse o grbih. Magnet kot zbirateljsko čudo tistega časa, kot se je sam pohvalil, matematični in drugi instrumenti, minerali.

- **Sodobniki in sodelavci:**

Soba s portreti sodobnikov tistega časa.

- **Gradovi Slave:**

Prikaz gradov, ki predstavljajo temelj Valvasorjevega topografskega dela z izborom gradov, ki so tako ali drugače povezani z njim, so prikazani v maketah, poleg pa bodo opisi o njihovem pomenu skozi različna obdobja.

- **Slava vojvodine Kranjske:**

Celoten prostor je posvečen Slavi vojvodine Kranjske kot temeljnemu Valvasorjevemu delu. Podrobno razdelana analiza. Razstavljen original in vsi kasnejši primerki.

- **Enkrat voda, drugič trava... pa spet voda:**

Predstavitev Valvasorjevih raziskovanj Cerkniškega jezera in njegovi opisi favne in flore na Kranjskem.

- **Vstop v učeno evropsko družbo:**

Valvasor in angleška Kraljeva družba (The Royal Society). Kaj je angleška Kraljeva družba (The Royal Society) in kaj je takrat pomenila njegova korespondenca.

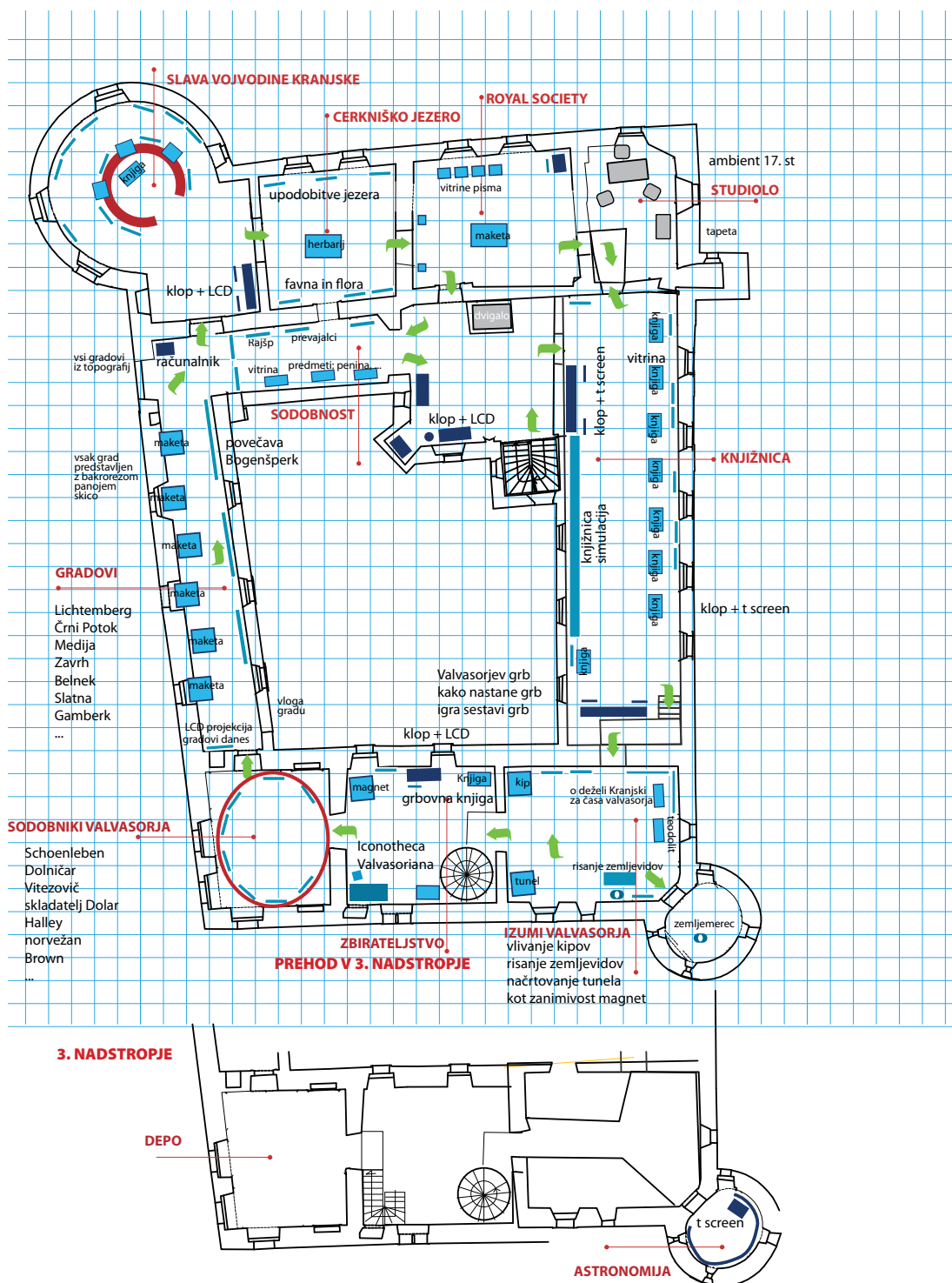
- **Živimo z Valvasorjem:**

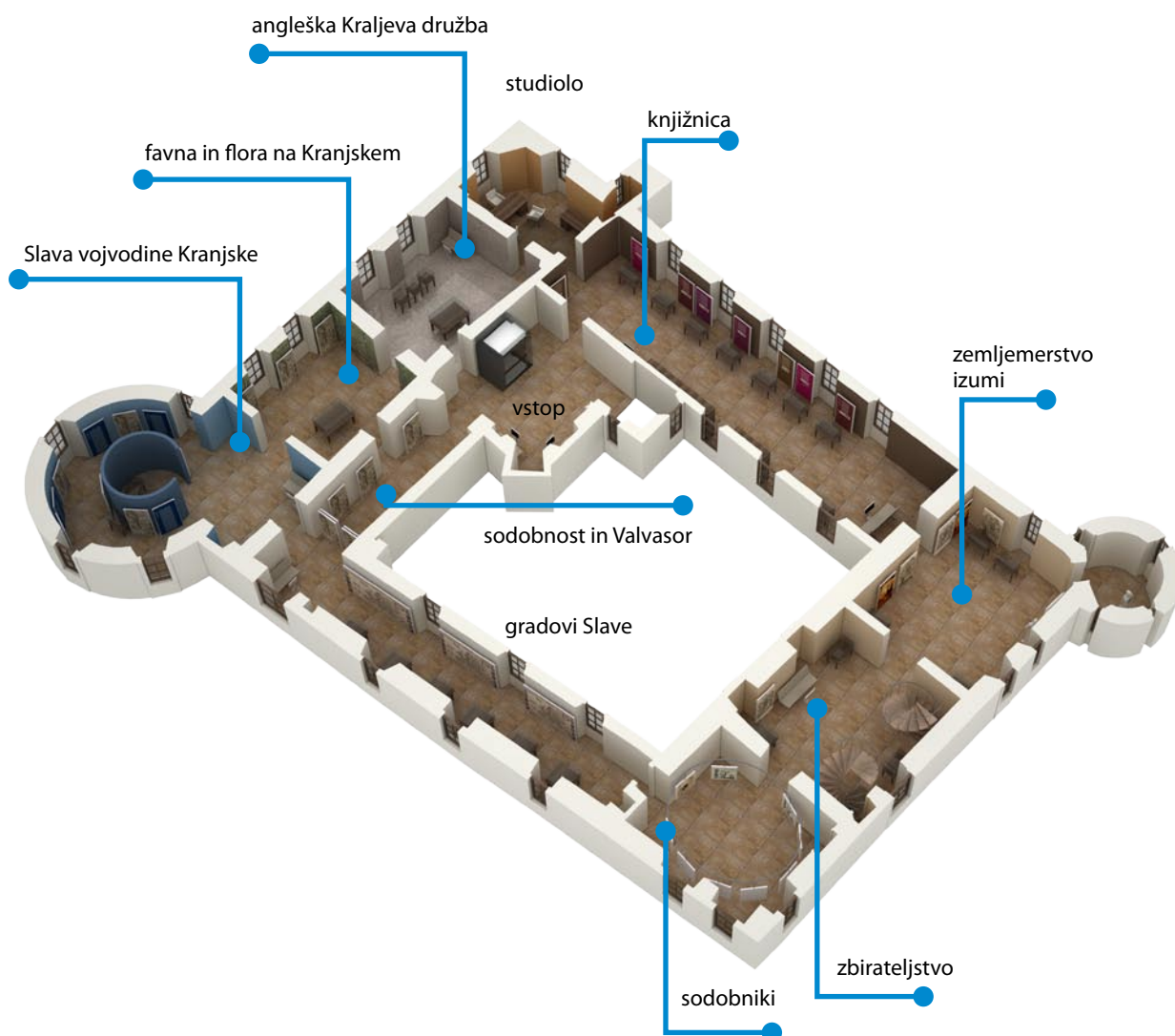
Valvasor in sodobnost (aplikacije Valvasorja in njegovega dela v sodobnem življenju).

- **Prehod v tretje nadstropje, Valvasor astronom:**

Knjige o astronomiji in astronomske naprave.

Za vse predstavitve predvidevamo originalne predmete, replike, najrazličnejše vizualne prikaze, možnosti za aktivno sodelovanje obiskovalcev, posebno opremo za izvajanje pedagoških programov in delavnic idr.

Največji grajski zaklad: knjižnica

Valvasorjeva knjižnica po popisu iz Zagreba

Virtualno listanje knjig

7 knjig, ki so nastale na Bogenšperku

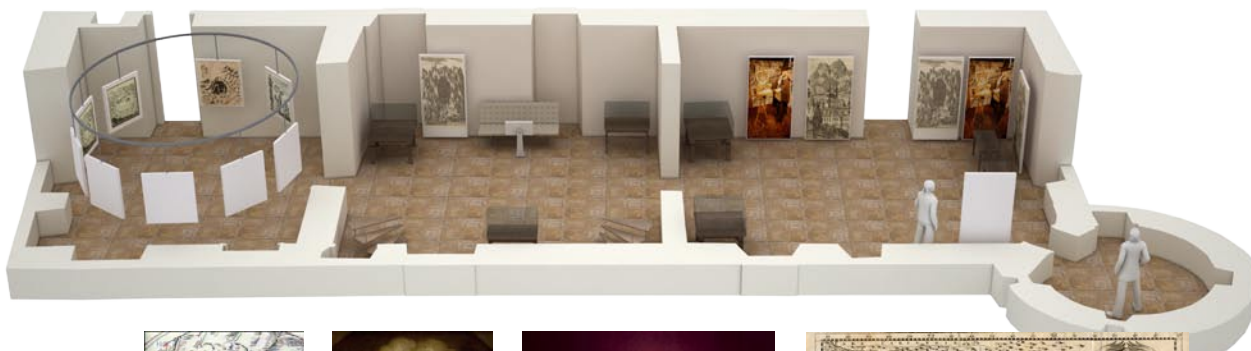
Sodobniki in sotrudniki

Strast zbiranja

Po vojvodini z zemljevidom

Grbovna knjiga
Iconotheca Valvasoriana

Risanje zemljevidov
Zemljemerstvo
Kranjska v 17. st

Schoenleben
Dolničar
Vitezović
skladatelj Dolar
Halley
Brown

Studiolo

Vstop v učeno evropsko družbo

Enkrat voda, drugič trava... pa spet voda

Slava vojvodine Kranjske

Gradovi Slave

Živimo z Valvasorjem

Lichtemberg
Črni Potok
Medija
Zavrh
Belnek
Slatna
Gamberk

11. CELOSTNA GRAFIČNA PODOBA

Značilnosti celostne grafične podobe

Grafična podoba podjetja mora vizualno izražati njeno notranje bistvo.

Posamezni elementi morajo tvoriti celoto in biti razumljeni na vseh nivojih.

Sam znak mora biti:

- prepoznaven in viden - da ga ne zamenjujemo z drugimi znaki;
- razlikovalen - ima naj nekaj povsem svojega;
- enkraten in originalen - vsebina in oblika naj tvorita celoto;
- enostaven in aplikativen - hitro prepoznaven in delujoč enotno v različnih situacijah in medijih;
- sodoben in brezčasen - naj odraža duh časa in naj ne bo podvržen modnim trendom;
- čitljiv in zapomnljiv - zaradi svojskosti ti ostane v spominu, prebereš ga nezmotljivo.

Valvasorjevo središče

Kontekst, iz katerega razvijamo logotip:

- to je Valvasorjev muzej,
- Valvasor je eden najpomembnejših osebnosti naše zgodovine,
- muzej se ustanavlja na novo,
- naloga muzeja je, da predstavi Valvasorja čimbolj vsestransko,
- muzej bo večplasten: bo tudi center raziskav in študij o Valvasorju kakor tudi drugih srečanj in predstavitev,
- v muzeju bo kulturno dogajanje, ki bo vključevalo veliko število dogodkov, na vseh nivojih,
- muzej bo promoviral kulturo in prostor celotnega območja, tako doma kot v tujini.

Osnovna ideja

Na novo sestavljamo čim bolj popolno sliko Valvasorja iz dosedaj znanih in novih drobcov.

Za osnovo vzamemo njegov portret iz Slave vojvodine Kranjske, ki je edini avtentičen.

Portret grafično poenostavimo, ga posodobimo in spremenimo, da na koncu deluje kot sestavljanka, sestavljen iz malih kvadratkov.

Še vedno je prepoznaven, vendat se jasno vidijo posegi v sliko. Rezultat je moderen, navidez digitaliziran portret.

Drugi element znaka je krog. Krog kot popolna forma pomeni center, središče, hišo, domovanje. Iz njega izluščimo polkrog, ki ga namestimo nad portret. Polkrog pomeni odprtost: središče se bo razvijalo, komuniciralo, delovalo navzven. Valvasorja zaščiti in poveže v kompakten logo. Polkrog je sestavljen iz pik. Te pomenijo Valvasorjeve vloge, ki jih je v življenju igral: oče, graščak, popotnik, raziskovalec, umetnik, znanstvenik, pisatelj in pripovedovalec, vojak in domoljub, astronom in geodet, začetnik grafične delavnice pri nas ...

Znak dopolnjuje napis z imenom muzeja. Valvasorjevo središče. V nasprotju z znakom je tipografija klasična, Baskerville, ki je iz začetka 18. stoletja. Izbrala sem inicialke, da poudarimo pomembnost inštitucije. Znaku dodajo tradicionalnost in zgodovinskost, celota pa tako deluje sodobno, monumentalno in preprosto.

Ker je muzej odprt tudi za tuje obiskovalce in bo komuniciral tudi s tujino, je

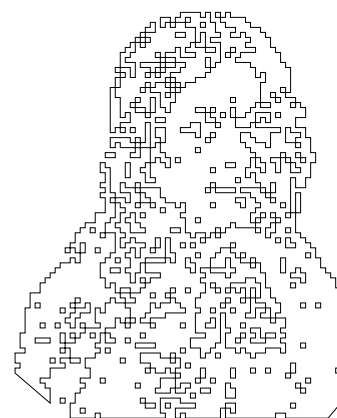
angleški napis že del znaka. Obrnjen je v nasprotno smer. Ko pa se logotip pojavlja internacionalno, se napis preprosto obrne. Tako je hkrati tudi vedno slovenski.

Pri vizualni komunikaciji je pomembna izbira barv, ki delujejo na iracionalno in podzavestno zaznavo posameznika. Izbrala sem tradicionalne barve, ki izražajo značaj muzeja: žlahtna temno modra in kraljevi škrlat. Modra, hladna barva pomeni racionalno in tradicionalno v subjektu. Temno rdeča doda žar in toplino, skupaj pa dosežemo pomembnost in veličino inštitucije. Znak se približa gledalcu na emocionalni ravni.

Logotip je enostaven, prepoznaven, asociativen, sodoben, dinamičen in lahko zapomnljiv, obenem pa pri apliciranju na različne predloge ne izgublja svoje prepričljivosti in jasnosti.

portret

razvoj logotipa

VALVASORJEVO SREDIŠČE
CENTRE VALVASOR

VALVASOR CENTRE
VALVASORJEVO SREDIŠČE

logotip slovenski in angleški

različne barvne podlage

primeri promocije:
 plakat s Slavo vojvodine Kranjske,
 restavracija v pristavi

primer označevanja razstave
izdelki domače obrti in kulinarike
promocijska majica s portretom

12. Povzetek v angleškem jeziku

CENTRE VALVASOR at CASTLE BOGENŠPERK

From an idea to a work group, designed to carry out a global renovation of the castle and its surroundings

Castle Bogenšperk, a cultural monument of national importance, was home to one of the most important men of our history, polymath Janez Vajkard Valvasor (1641 - 1693). The most creative period of his life took place while living and working in the castle Bogenšperk in the years from 1672 to 1692, which makes the castle his only and the most documented working environment. There is no adequate presentation of Valvasor's life and work in Slovenia yet, therefore in the next years Bogenšperk will become an important cultural, research and tourist centre with a modern museum presentation of this exceptional personality and his work. The owner of the castle Municipality Šmartno pri Litiji and its manager Public institute Bogenšperk provided conditions for an expert work group, who designed a plan of the future Valvasor's centre Bogenšperk with its surroundings. This challenging project brings together experts from Public institute Bogenšperk, National Museum of Slovenia, Ethnographical Museum of Slovenia and Technical Museum of Slovenia, and two outside co-workers; prof. dr. Janez Bogataj and a designer Polona Zupančič.

A complete plan of Centre Valvasor includes a renovation of the museum's interior, provides adequate rooms for tourist and other programmes (weddings, souvenir shop, various events), gives a new function to the buildings near the castle and arranges the castle's surroundings and its park. Buildings near the castle are planned to become a place of catering and accommodation activities with halls for meetings.

This project provides castle Bogenšperk with a contemporary contents and a functional use of its rooms. The basis for this is the versatile life of the castle which can only be achieved with a rich variety of the rooms and a possibility to execute programmes which in turn will have specific economic and financial effects.

BASEMENT - Contemporary home of the Geodesic exhibition
GROUND FLOOR - Weddings, socializing and selling
FIRST FLOOR - Valvasor's living and working environment
SECOND FLOOR - Valvasor's intellectual work and achievements

Grad Bogenšperk, EŠD 29
Spomenik državnega pomena
Dvor, Šmartno pri Litiji
Bogenšperk 5, Šmartno pri Litiji
Časovna opredelitev: začetek 16. stoletja
Lastnik: Občina Šmartno pri Litiji
Upravljalca: Javni zavod Bogenšperk
Odgovorni konservator: Modest Erbežnik, ZVKD Ljubljana

Projekt so pripravili:

Javni zavod Bogenšperk, Narodni muzej Slovenije, Slovenski etnografski muzej, Tehniški muzej Slovenije

Delovna skupina

Prof. dr. Janez Bogataj, dr. Orest Jarh, Tina Istinič, mag. Darko Knez, mag. Martina Orehovec, Adela Ramovš, mag. Barbara Ravnik, dr. Bojana Rogelj-Škafar, Joži Vovk, Polona Zupančič

Zasnova in oblikovanje: Polona Zupančič, Mi ka do

Tridimenzionalne grafike: Andraž Žitnik

Prevod in lektura: Elizabeta Marn

Za vsebino je odgovoren Javni zavod Bogenšperk, zanj Joži Vovk.

Organ upravljanja za Program razvoja podeželja Republike Slovenije
za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Projekt Celostni načrt vsebinske in programske prenove gradu Bogenšperk sofinancira EU.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje
Projekt sofinancira Evropska unija